

HELEN SIMONSON

Pettigrew őrnagy utolsó csatája

– részlet –

Fordította: Kada Júlia

Mrs. Ali a nappaliban várta, hogy az őrnagy behozza a teát. Ő bedugta fejét az ajtón és egy pillanatra elgyönyörködött a képben, ahogy az asszony a kiugró ablakfülkében ül, és egy régi könyv fölé hajolva sussexi fotókat nézeget. A hólyagos üvegen beáradó napfényben megcsillantak a porszemek, és derengő aranyfényrel rajzolódott ki az asszony arcéle. Az őrnagy töltött még egy csésze teát mindkettőjüknek, és szeretne volna megállítani az alkonyi fény vándorlását a szobában. Az aranyló pászmák bármelyik pillanatban elérhetik a könyvespolcot a hátsó falon, és elárulhatják Mrs. Alinak, milyen későre jár. Félt, hogy akkor abbahagyja az olvasást.

Az asszonynak halk, tiszta hangja volt, és hallani lehetett, mennyire élvezte a szöveget. Az őrnagy már szinte el is felejtette, milyen öröm felolvasást hallgatni. Az unalmas évek alatt, míg a Szent Márk iskolában tanított, eltompult a hallása, zsibbadásig koptatta az értetlen sihederek monoton hangja. Nekik a „Te is, fiam Brutus” érzelmi töltete semmivel sem múlta felül az autóbuzskalauz „Kérem a jegyeket”-jét. Hiába beszélt sok gyerek szépen, ízesen, mind egyforma eltökéltséggel csapta agyon a legbecsesebb szöveget is. Néha nem bírta tovább és összetett kézzel könyörgött, hogy hagyják az egészet, amit a diákok az ő vaskalapossága felett aratott győzelemnek tekintettek. Abban az évben kérte nyugdíjazását, amikor az iskola jóváhagyta, hogy az irodalmi dolgozatok bibliográfiájában filmek is feltüntethetők.

Mrs. Ali több oldalt is megjelölt apró narancspapírszeletkéekkel, és némi biztatásra hajlandó volt felolvasni a részleteket, amelyek felkeltették az érdeklődését. Az őrnagy még soha nem találta ilyen szépnek Kipling

szavait. Az asszony épp az ő egyik kedvenc novellájából idézett, a röviddel a normann hódítás után játszódó „Pevensey-i vének” című elbeszélésből, amelyről az őrnagy mindig úgy gondolta, valami nagyon fontosat árul el az országalapításról.

– „Én nem magamra gondolok – idézte Mrs. Ali De Aquila lovagot, Pevensey várurát –, nem is királyunkra, nem is a ti földetekre. Én Angliára gondolok, amellyel nem törődik sem lovag, sem király. Én nem vagyok se normann, Sir Richard, se szász, Sir Hugh. Én angol vagyok.”

Az őrnagy nagyot kortyolt a teájából, sajnálatos szürcsölő hangot hallatva. Kínos volt, de legalább elnyomta az „Éljen, éljen!” kiáltást, amely önkéntelenül feltört belőle.

– Olyan eszményi jellemeket ábrázol – nézett fel könyvéből Mrs. Ali mosolyogva. – Ebben a deresedő fejű, sokat tapasztalt lovagban még mindig milyen tiszta szenvedély és kötelességtudat él az ország iránt. Lehetséges ez?

– Lehetséges-e, hogy valakiben a hazaszeretet erősebb a személyes érdeknél? – nézett fel a mennyezetre az őrnagy a válaszon töprengve. Az ablak és az előszoba között felfedezett egy halvány, de aggasztó barna foltot, amely az előző héten még nem volt ott. A mérleg nyelve egy pillanatig ingott a hazafiasság meg a vízvezeték-szerelés között. – Tudom, manapság a többségnek nevenségesen romantikus és naiv az ilyen hazaszeretet. A hazafiságot kisajátították a bakancsos, rossz fogú, mosdatlan sihederek, akik csak jobban akarnak élni, más nem érdekli őket. De őszintén hiszem, hogy maradtunk néhányan, akik ma is hiszünk abban az Angliában, amelyért Kipling rajongott. Sajnos, mi már csak kövületek vagyunk.

– Apám hitt ezekben a dolgokban – szólalt meg nagy sokára az asszony. – Rendíthetetlenül hitte, hogy Anglia egyszer még minket is befogad, ahogy a szászok és normannok egységes angol néppé lettek. Csak egy szóra várt, hogy lóra pattanjon és De Aquilával együtt vigyázza az őrtüzeket, igaz angol hazafi módjára.

– Derék dolog. Nem mintha manapság sokra menénk az őrtüzekkel. A nukleáris töltetek és hasonlók korában. Igazán kár – sóhajtott fel az őrnagy –, hogy az Anglia déli partja mentén sorakozó őrtüzek ma

már pusztán csinos tábortüzekké a tévékamerák kedvéért az ezredforduló és a királynő uralkodásának ötvenedik évfordulója alkalmából.

– Én csak képletesen értettem.

– Hát persze, drága hölgyem. De mennyivel jobb elképzelni őt, amint valóban fellovagol a Devil’s Dyke csúcsára, kezében égő fáklyával! A lószerszám csilingelését, a patadobogást, angol honfitársai kiáltását, meg a Szent György lobogója mellett az égő fáklya szagát...

– Azt hiszem, ő azzal is beérte volna, ha nem feledkeznek meg róla a tanszéki kollégák, amikor átugranak együtt a kocsmába egy pohár italra.

– Értem – mondta az őrnagy. Szeretett volna valami kedves választ adni... olyasfélét, hogy ő megtisztelte-

tésnek érezte volna, ha ihat egy pohár sört Mrs. Ali apjával. Ám nem tehetette, tekintettel a zavaró tényre, hogy sem neki, sem egyetlen ismerősének nem jutott eszébe soha, hogy Mrs. Ali férjét meghívja egy pohár italra a kocsmában. Persze ezt csak a társasági élet hozta így, semmi köze nem volt a bőrszínhez. Egyébként sem tette be oda a lábát soha Mr. Ali, nem is próbálta megtörni a jeget. Különböznél, hogy egyáltalán nem ivott alkoholt. Csakhogy ezeknek a gondolatoknak most semmi hasznát nem vette; az agya olyan volt, mint a horogra akadt ponty, mikor levegőért

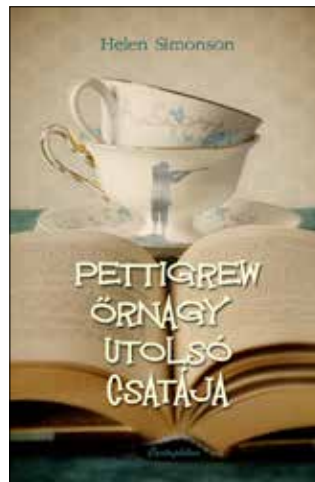
tátog, holott az nem segít rajta.

– Ez a szoba tetszett volna apámnak – jártatta végig tekintetét Mrs. Ali a sarokkandallón, a két falat elfoglaló magas könyvszekrényeken, a kényelmes kanapén és a két egyedi fotelon, meg a kisasztalokon és olvasólámpákon mellettük. – Nagyon megtisztelő, hogy volt szíves meghívni az otthonába.

– Ne mondjon ilyet! – pirult el szégyenében az őrnagy, amiért oly sokáig eszébe sem jutott ilyesmi. – Enyém a megtiszteltetés, és fájjalom, hogy nem volt alkalmam a férjével együtt vendégül látni magát. Mélyen fájjalom.

– Igazán kedves. Jó lett volna, ha Ahmed látja ezt a házat. Mindig arról álmodtam, hogy egy napon veszünk egy házat... egy igazi sussexi házat, fehér, favázás homlokzattal és rengeteg kertre néző ablakkal.

– De bizonyára nagyon kényelmes, ha a lakás közvetlenül a bolt fölött van.

– Nos, engem soha nem zavart, hogy kissé szűken vagyunk. De most, hogy az unokaöcsém is ott lakik... Aztán meg ott nem férnek el ilyen könyvespolcok – mosolygott az őrnagyra, aki nagyon örült, hogy közös az ízlésük.

– A fiam azt mondja, meg kellene szabadulnom a könyvek nagy részétől. Szerinte szükség volna egy szabad falra a házimozsi rendszernek meg egy nagy tévének.

Roger nem egyszer javasolta, hogy ritkítsa meg a könyvtárát és modernizálja a helyiséget, felajánlotta, hogy vesz neki egy nagy képernyős tévét, úgy legalább „lesz mivel elütnie az időt esténként”.

– Gondolom, az élet rendje, hogy a fiatalabb nemzedék megpróbálja átvenni az irányítást az öregek élte fölött – mondta Mrs. Ali. – Mióta az unokaöcsém odaköltözött, nincs saját életem. Ezért jutott eszembe a régi álmom egy saját házikóról.

– Még a saját házában is utoléri az örökös telefonjakkal. Azt hiszem, a fiam azért akarja megszervezni az én életemet, mert az egyszerűbb, mint a sajátjával boldogulni... ettől úgy érzi, legalább valamit ellenőrzése alatt tart a világban, mert egyébként nem nagyon tud labdába rúgni.

– Ez kitűnő megfigyelés – gondolkozott el Mrs. Ali. – És hogyan szegülhetnénk szembe velük?

– Azt forgatom a fejemben, hogy elszököm egy csendes kunyhóba valami titkos helyre, és Ausztráliából címzett levelezőlapokon értesítem őt arról, hogy jól vagyok.

– Nem mehetnék magával? – nevetett Mrs. Ali.

– Az nagy öröömre szolgálna. – Az őrnagy szeme előtt egy pillanatra rekettyés domb jelent meg, és egy sirályoktól népes, keskeny, fővenyes part mögött megbújó alacsony, zsúpfedeles kunyhó. A kéményből felszálló füst a fafűtéses tűzhelyen illatozó fazekat sejtet. Ők ketten lassú léptekkel térnek vissza hosszú sétájukról, könyvekkel teli, lámpafényes szoba és a konyhaasztalon egy pohár bor várja őket.

Felrezzent az álmodozásból, figyelme ismét a szobára irányult. Roger mindig türelmét veszti, ha ő így elmerül a gondolataiban. Nyilván az idő előtti szellemi leépülés jelének tartja. Mrs. Ali talán nem vette észre, remélte az őrnagy. Csodálkozva látta, hogy az asszony is kibámul az ablakon, mintha maga is kelles tervezgetésbe merülne. Egy pillanatig elgyönyörködött a profiljában: egyenes orrában meg határozott állában, és csak most vette észre, milyen finom vonalú

a füle a sűrű hajkorona alatt. Mrs. Ali most ránézett, mintha megérezte volna a pillantását.

– Akkor körülvezethetem a kertben? – kérdezte az őrnagy.

A virágagyakat már megtépázta az ősz. A krizantémok arany és vörös nyalábjai még virultak, de a legtöbb rózsából már csak a bogyó maradt, és a szegfűszálai az ösvényt is beszórták, mint a kék hajszálak. A liliumok sárguló levele és a visszavágott kúpvirágok csonka szára nyújtotta a legszomorúbb látványt.

– Sajnos, a kert nem virul éppenséggel – követte az őrnagy Mrs. Alit, aki lassan lépkedett a kavicsos ösvényen.

– De hát olyan szép. Az a bíborszín virág ott a falon olyan, mint valami hatalmas ékszer – mutatott egy késői klemátisz utolsó öt-hat virágára az asszony. A szárac csúfak voltak, mint a rozsdás drótok, a levelek összepöndörödtek, de a csészealj méretű virágok úgy ragyogtak az ódon szürke fal háttere előtt, mint a borvörös bársony.

Már a kert végében álltak a kerítés mellett, és az őrnagy észrevette, hogy az egyik nemrég bevert szög görbe, az ő ügyetlenségét hirdeti. Remélhetőleg az asszony csak a kerítésen túl feltároló tájat látja, a két domb közti kis völgy aljában húzódó, tölgyekkel benőtt cserjés felé lankásan ereszkedő birkalegelőt. Mrs. Ali a vékony, felső kerítéslécre könyökölve a fákat nézte, melyeket lágy indigókékre színezett az alkony. A nyugati dombon árnyék borult a rétre, a keleti oldalon már nem aranyozta be a fűszálak hegyét a nap. A földről pára szállt fel, és a keleti égen sűrűsödött a közeledő éjszaka sötétje.

– Olyan gyönyörű itt – szólalt meg végre az asszony, állát tenyerébe támasztva.

– Nem különösebben látványos táj, de én valamilyen okból soha nem unom meg, hogy este kijöjjenek ide és nézzem, ahogy a nap lebukik.

– Nem hiszem, hogy a világ legszebb tájai attól szépek, hogy olyan határtalanok vagy egzotikusak. Szerintem azért vannak ránk olyan nagy hatással, mert tudjuk: változhatatlanok. Elnézzük őket, és tisztában vagyunk azzal, hogy ezer éve ilyenek.

– És milyen újak mégis, amikor valaki más szemével nézzük őket. Például egy új barátéval.

Az asszony megfordult, és az őrnagyra nézett, arca árnyékban maradt; egy pillanatra megállt az idő. – Érdekes élmény, ha az embernek váratlanul alkalma nyílik arra, hogy új barátokat szerezzen – mond-

ta Mrs. Ali. – Bizonyos korban tudomásul vesszük, hogy már van annyi barátunk, amennyi nekünk járt. Állandónak tekintjük a baráti körünket... persze számolunk némi lemorzsolódással. Van, aki elköltözik, más nem ér rá...

– És van, aki örökre elmegy... – szorult össze az őrnagy torka. – Átkozottul tapintatlan dolog tőlük, én mondom.

Rebbent az asszony keze, mintha a karjára akarna tenni, de a mozdulat félbe maradt. Az őrnagy a virágágy földjébe mélyesztette a cipője orrát, mintha egy bogáncsot akarna kiásni vele.

– Mennem kell, ha nem is örökre – szólalt meg az asszony kisvártatva.

– De ígérje meg, hogy eljön újra.

– Amikor Ahmed meghalt, akkor jöttem rá, hogy mi ketten szinte magunkra maradtunk – vonta szorosabbra vállán a kendőt Mrs. Ali a sötétbe boruló kertben, ahogy visszaindultak a házhoz. – Annyi volt a munka a boltban, és amúgy is élvezték egymás társaságát... hát nem nagyon igyekeztünk tartani a kapcsolatot a barátaikkal.

– Gondolom, az ember megszokja a napi rutint – bólintott az őrnagy. – Persze nekem mindig ott volt Bertie. Ez nagyon megnyugtató. – Amint kimondta, érezte is, milyen igaz. Bármennyire furcsa, hiszen már évtizedek óta nagyon kevés időt töltöttek együtt, de ő mindig úgy érezte, most is olyan közel állnak egymáshoz, mint szurtos térdű kölyök korokban, amikor egymást püfölték az üvegház mögött. Ez talán csak annyit jelent, gondolta, hogy minél ritkábban lát valakit, annál jobban kedveli, gyaníthatóan ezért van már kicsit elege a részvétnyilvánító ismerősökből.

– Maga szerencsés, hogy annyi barátja van itt a faluban – jegyezte meg Mrs. Ali. – Irigylem érte.

– Gondolom, így is mondhatjuk – nyitotta ki az őrnagy az előkertbe nyíló magas kaput, és félreállt, hogy kiengedje a vendéget.

– És éppen most, amikor el kell döntenem, hol és hogyan akarom eltölteni életem következő fejezetét – folytatta az asszony –, nemcsak abban az örömben van részem, hogy könyvekről beszélgethetek magával, hanem még Miss DeVere is hozzám fordul, hogy segítsék neki és a barátnőinek egy golfklub táncstjén?

Kérdő hangsúllyal hangzott el ez a kijelentés, az őrnagy nem tudta mire vélni, és fogalma sem volt, mit akar hallani tőle az asszony. Úgy érezte, óvnia kell attól, hogy belebonyolódjon a falu társadalmi életébe.

– A hölgyek fáradhatatlanok – jelentette ki. Ez nem hangzott bóknak. – Rengeteget jótékonykodnak, meg ilyesmi.

Mrs. Ali mosolya jelezte, hogy érti őt.

– Mondták, hogy maga javasolt engem. És Grace DeVere mindig nagyon udvarias. Az jár a fejemben, vajon nyílhat-e egy kis esélyem arra, hogy részt vegyek a falu életében. Hogy kicsit jobban gyökeret verjek.

Már a kertkapunál álltak, és a kert meg az ösvény szinte sötétbe borult. Lent a dombon egyetlen narancsszín lámpafüzér villant meg a fák közt. Az őrnagy ráérezett, hogy Mrs. Alit nagyon vékony szál fűzi a faluhoz. Még egy kis nyomás férje családjától, egy újabb megalázás valamelyik hálátlan falubelitől, és elszakad. A legtöbben észre sem vennék. Vagy ha mégis, csak azért, hogy jóízűen felpanaszolják, lám, abból is látni, mivé lesz a világ, hogy az a mogorva unokaöccse lett az új tulajdonos. Mérhetetlen önzésnek tűnt rábeszélni őt a maradásra, csak hogy a közelében tudja. Az őrnagy nem szorgalmazhatott jó lelkiismerettel semmiféle kapcsolatot Daisy Greennel és hölgycsapatával. Hamarabb javasolná Mrs. Alinak, hogy bandatag legyen, vagy másszon át a kerítésen a Regents Park-i állatkert jegesmedvéknek elkerített részébe. Az asszony várakozóan nézett rá, és az őrnagy tudta, hogy komolyan veszi majd a véleményét. Sokáig matatott a kapu zárjával.

– A jelek szerint úgy veszik, hogy én is elköteleztem magam az ügy mellett – bökte ki végül. – Kóstoló lesz, és odavárnak – fulladt el kissé a hangja. Úgy látta, Mrs. Ali jól mulat. – Nagy segítség Grace-nek, hogy maga hajlandó a szakértelmét latba vetni. Ám kötelességem figyelmeztetni, hogy a bizottság mélyeséges tudatlansággal párosuló túlárado lelkesedése meglehetősen groteszk eredményeket hozhat. Szörnyen sajnálnám, ha valamivel megbántanák magát.

– Akkor hát megmondom Grace-nek, hogy számíthat ránk. Hárman együtt talán megmentjük a mogul birodalmat, nem dől össze ismét.

Az őrnagy a nyelvébe harapott. Amikor kezét fogtak, és megállapodtak, hogy máskor is összejönnek, inkább hallgatott arról, hogy meggyőződése szerint a mogul birodalomra nézve alighanem nagyobb veszélyt jelent Daisy Green, mint a hódító rádzsput hercegek meg a Kelet-indiai Társaság együttléve.

A könyvről a 42–43. oldalon olvashat bővebben.